

PLNĚNÍ STANDARDU

**veřejných knihovnických a informačních služeb
ve veřejných knihovnách Jihomoravského kraje
v roce 2023**

Brno 31. 7. 2024



jihomoravský kraj

Obsah

Úvod	3
1 Vymezení jednotlivých standardů VKIS	4
2 Plnění sledovaných kritérií v roce 2023	5
2.1 Počty knihoven Jihomoravského kraje, které splnily jednotlivé standardy v roce 2023	6
2.2 Procento knihoven kraje, které plní jednotlivé standardy	7
2.3 Vývoj plnění standardů v letech 2020-2023	7
2.4 Plnění standardů podle velikostních kategorií knihoven	9
3 Závěr	10

Úvod

Vyhodnocení plnění standardu veřejných knihovnických a informačních služeb (dále jen VKIS) vychází z aktualizovaného [Metodického pokynu Ministerstva kultury České republiky k vymezení standardu VKIS poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky z roku 2023](#).

Metodický pokyn stanovuje základní kvantitativní a kvalitativní podmínky pro poskytování VKIS pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi a kraji na území ČR, zapsané v evidenci knihoven Ministerstva kultury. Všechna ustanovení tohoto metodického pokynu mají povahu doporučení, pokud nejsou totožná s ustanoveními knihovního zákona a/nebo jeho vyhlášky. Cílem standardu VKIS je zlepšení dostupnosti a kvality VKIS. Standard VKIS vymezuje 14 kategorií a v nich indikátory (kritéria), za kterých jsou v knihovnách poskytovány VKIS uživatelům.

Předložené vyhodnocení bylo zpracováno na základě výsledků činnosti knihoven Jihomoravského kraje za rok 2023, zdrojem byl statistický program Stat-Excel.

1 Vymezení jednotlivých standardů VKIS

Ukazatele jsou uváděny v osmi velikostních kategoriích obcí – viz tabulka:

	Kategorie obcí							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Počet obyvatel	do 500	do 1 000	do 3 000	do 5 000	do 10 000	do 20 000	do 40 000	nad 40 000
Provozní doba týdně (poč. hod.)	4-10	5-15	15-23	23-28	28-40	40-45	45-50	50 a více
Studijní a relaxační místa	4-5	6-8	9-10	10-18	20-28	28-70	70-120	120 a více
Přístup k internetu (počet stanic)*	1-2	2	2-3	3-4	4-7	7-10	12-18	18 a více
Vzděl., kult. a kom. aktivity knihoven	4-6	6-20	20-40	40-80	80-150	150-300	300-600	600-1 100
Plocha knihovny	60 m ³ na 1 000 obyvatel							
Elekt. katalog na internetu	Obce nad 500 obyvatel mají on-line katalog							
Tvorba knihovního fondu (KF) ¹	30-55 Kč / 1 obyv. na nákup KF, objem KF: 2-3 knihovní jednotky / 1 obyv. Minimálně 7 % roční obnovy fondu novými přírůstky							
Umístění knihovny v obci	Umístění knihovny v centru sídelního útvaru nebo v blízkosti centra							
Webová stránka knihovny	Dostupnost informací o knihovně a jejích službách dálkovým přístupem prostřednictvím webových stránek a sociálních sítí							
Pracovníci knih. a jejich vzdělávání	48 hodin odborného vzdělávání na jednoho pracovníka 8 hodin v knihovnách s provozní dobou menší než 15 hodin							
Měření spokojenosti uživ.	Zjišťuje se každých 5 let pomocí standardizovaného dotazníku (ankety)							
Spolupr. se vzděl. organizacemi	Knihovna podle svých možností a velikostí spolupracuje se školou/ školským zařízením							
Služby pro uživ. se specif. potřebami	Knihovny poskytují služby všem uživatelům na principu rovnosti s omezením vyplývajících z právních předpisů							

* Pokud knihovna nabízí připojení pomocí wifi, počet veřejně přístupných stanic je možné snížit.

¹ Viz Standard pro dobrý knihovní fond: Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu doplňování a aktualizace knihovního fondu pro knihovny zřizované a/nebo provozované obcemi na území České republiky (2023)

2 Plnění sledovaných kritérií v roce 2023

V následujících tabulkách jsou vyhodnoceny všechny výše uvedené standardy kromě ukazatelů o umístění knihovny v obci, měření spokojenosti uživatelů, spolupráce se vzdělávacími institucemi a služeb pro uživatele se specifickými potřebami, které nelze na základě statistik odesílaných do NIPOS vyhodnotit.

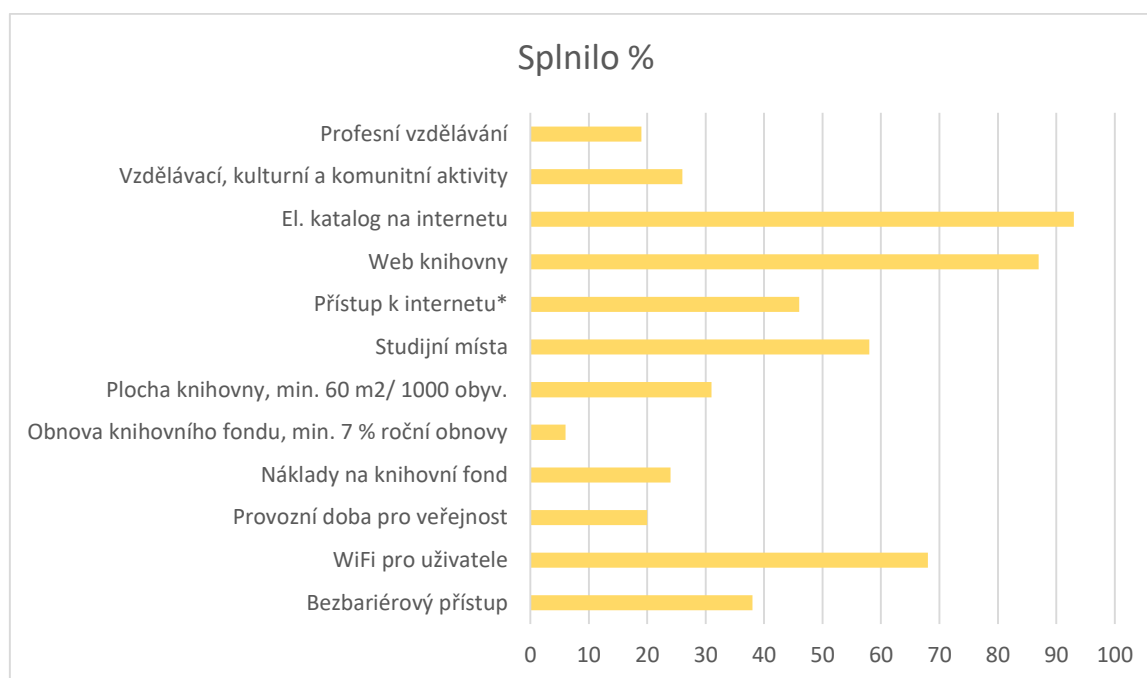
Standard elektronický katalog je podle metodického pokynu vyhodnocován jen u knihoven v obcích nad 500 obyvatel a plocha knihovny je sledována jen u větších knihoven – v obcích nad 1 000 obyvatel.

Knihovny Jihomoravského kraje plní především standardy: elektronický katalog, web knihovny, většina knihoven poskytuje wifi připojení a má pro své uživatele k dispozici doporučený počet studijní míst.

2.1 Počty knihoven Jihomoravského kraje, které splnily jednotlivé standardy v roce 2023

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven u nichž se kritérium sleduje	Celkem	Splnilo %
Bezbariérový přístup	Všechny knihovny	619	236	38
WiFi pro uživatele	Všechny knihovny	619	423	68
Provozní doba pro veřejnost	Všechny knihovny	619	121	20
Náklady na knihovní fond	Všechny knihovny	619	146	24
Obnova knihovního fondu, min. 7 % roční obnovy	Všechny knihovny	619	38	6
Plocha knihovny, min. 60 m²/ 1000 obyv.	Knihovny v obcích nad 1000 obyvatel	202	62	31
Studijní místa	Všechny knihovny	619	358	58
Přístup k internetu	Všechny knihovny	619	284	46
Web knihovny	Všechny knihovny	619	541	87
El. katalog na internetu	Knihovny v obcích nad 500 obyvatel	378	353	93
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity	Všechny knihovny	619	158	26
Profesní vzdělávání	Všechny knihovny	619	117	19

2.2 Procento knihoven kraje, které plní jednotlivé standardy



*Přístup k internetu = počet stanic pevného připojení k internetu.

2.3 Vývoj plnění standardů v letech 2020-2023

Kritérium	Doporučeno pro	2020	2021	2022	2023
Bezbariérový přístup	Všechny knihovny	213	225	235	236
WiFi pro uživatele	Všechny knihovny	349	380	405	423
Provozní doba pro veřejnost	Všechny knihovny	141	128	124	121
Náklady na knihovní fond	Všechny knihovny	117	117	123	146
Obnova knihovního fondu, min. 7 % roční obnovy	Všechny knihovny	204	180	40	38
Plocha knihovny, min. 60 m²/ 1000 obyv.	Knihovny v obcích nad 1000 obyvatel	58	58	62	62
Studijní místa	Všechny knihovny	385	376	360	358
Přístup k internetu	Všechny knihovny	318	303	303	284

Kritérium	Doporučeno pro	2020	2021	2022	2023
Web knihovny	Všechny knihovny	544	528	519	541
El. katalog na internetu	Knihovny v obcích nad 500 obyvatel	338	342	349	353
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity	Všechny knihovny	59	47	124	158
Profesní vzdělávání	Všechny knihovny	-	-	55	117

Důvodem neplnění **standardu otevírací doby**, hlavně u neprofesionálních knihoven, jsou většinou možnosti knihovníka. Pokud má knihovník činnost v knihovně jako vedlejší pracovní poměr, nemá mnohdy dostatečnou kapacitu pro navýšení otevíracích hodin. Důležitou roli také hrají možnosti a potřeby obce, například finanční prostředky.

Ačkoliv 24 % knihoven dává minimální doporučené finance na nákup knihovního fondu, jen 6 % všech knihoven plní doporučenou **obnovu knihovního fondu**. Je to dáno především velkým rozsahem knihovních fondů jednotlivých knihoven, který převyšuje standardem doporučené 2 - 3 knihovní jednotky na obyvatele.

Klesá počet **internetových stanic** v knihovnách, což je dáno jednak menším využitím těchto PC a také nárůstem knihoven s **wifi** připojením.

V roce 2023 podle dostupných informací knihovny žádný větší **průzkum spokojenosti uživatelů** s jejich službami neprováděly. Spokojenost uživatelů se obvykle zjišťuje pravidelně každých 5 let pomocí standardizovaného dotazníku.

2.4 Plnění standardů podle velikostních kategorií knihoven

	Knihovny v kraji, které plní	do 500	501- 1000	1 001- 3 000	3 001- 5 000	5 001- 10 000	10 001- 20 000	20 001- 40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	619	241	176	148	28	14	5	5	2
Bezbariér. přístup	236	75	51	75	17	7	5	4	2
WiFi pro uživatele	423	143	122	110	23	13	5	5	2
Provozní doba pro veřejnost	121	26	32	31	16	9	2	3	2
Náklady na knihovní fond	146	54	35	32	10	9	1	5	0
Obnova knih. fondu, min. 7 %	38	12	10	12	2	1	1	0	0
Plocha knih., min. 60 m2/ 1000 obyv.	62	-	-	45	8	5	2	2	0
Studijní místa	358	153	92	74	20	10	4	3	2
Přístup k internetu	284	181	33	49	9	5	1	4	2
Web knihovny	541	181	162	144	28	14	5	5	2
El. katalog na internetu	353	-	156	143	28	14	5	5	2
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	158	42	47	36	14	10	3	5	1
Profesní vzdělávání	117	34	33	41	6	2	1	0	0

3 Závěr

Specifické a přitom nejpočetněji zastoupené knihovny představují neprofesionální knihovny. Tyto knihovny na jedné straně v mnoha ohledech předčí svými výkony knihovny mnohem větší a lépe vybavené, naopak v dalších ukazatelích poukazují na skutečnosti, které je nutné i nadále sledovat a hledat způsoby, jak je zlepšit (otevírací doba, prostředky na nákup knihovního fondu, počet kulturních a vzdělávacích aktivit). V této rovině již probíhá výrazná podpora Jihomoravského kraje, který od roku 2016 podporuje malé obce do 3000 obyvatel dotačním titulem Obecní knihovny na podporu modernizace a rekonstrukce knihoven. Od roku 2016 probíhají s podporou Jihomoravského kraje aktivity na podporu čtenářství v celém Jihomoravském kraji (projekt Jižní Morava čte). Nadále je patrná snaha o rozvoj malých neprofesionálních knihoven směrem k vytváření komunitních center a míst kulturního využití v obcích (oceňování knihoven na krajské úrovni Komunitní knihovna Jihomoravského kraje).

Předložený materiál Plnění standardu VKIS ve veřejných knihovnách za rok 2023 je určen prioritně knihovníkům veřejných knihoven Jihomoravského kraje a zřizovatelům knihoven. Poskytuje přehled o plnění jednotlivých kategorií standardu VKIS v celokrajském měřítku. Může sloužit i metodickým pracovníkům krajských knihoven pro vzájemné porovnávání výsledků.

Získaná data jsou zasílána do Národní knihovny ČR, která je využívá k dalšímu rozvoji knihoven, například k jednání o grantových programech. Zřizovatelé knihoven, které neplní většinu standardů, budou o plnění jednotlivých standardů informováni a upozorněni na důvody pro zlepšování služeb svých knihoven.

Zpracovala Bc. Michala Šulc a Mgr. et Mgr. Monika Kratochvílová

Přílohy

1. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Brno-město
2. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Boskovicko a Blanensko
3. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Brno-venkov
4. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Břeclavsko
5. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Hodonínsko
6. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Vyškovsko
7. Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Znojemsko

Příloha č. 1 - Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Brno-město

Brno - město	Knih., které plní	do 500	501- 1000	1 001- 3 000	3 000- 5 000	5 001- 10 000	10 001- 20 000	20 001- 40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Bezbariérový přístup	1	0	0	0	0	0	0	0	1
WiFi pro uživatele	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Provozní doba pro veřejnost	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Náklady na knihovní fond	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obnova knih. fonde, min. 7 %	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Plocha knih., min. 60 m2/ 1000 obyv.	0	-	-	0	0	0	0	0	0
Studijní místa	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Přístup k internetu	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Web knihovny	1	0	0	0	0	0	0	0	1
El. katalog na internetu	1	-	0	0	0	0	0	0	1
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Profesní vzdělávání	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Příloha č. 2 - Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Boskovicko a Blansko

Boskovicko a Blansko	Knih., které plní	do 500	501-1000	1 001-3 000	3 000-5 000	5 001-10 000	10 001-20 000	20 001-40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	108	66	21	14	4	1	1	1	0
Bezbariérový přístup	30	15	6	6	1	0	1	1	0
WiFi pro uživatele	74	44	14	10	3	1	1	1	0
Provozní doba pro veřejnost	15	6	2	4	2	1	0	0	0
Náklady na knihovní fond	29	15	7	3	2	1	0	1	0
Obnova knih. fondu, min. 7 %	5	1	1	2	1	0	0	0	0
Plocha knih., min. 60 m ² / 1000 obyv.	11	-	-	9	1	1	0	0	0
Studijní místa	66	42	12	8	2	1	1	0	0
Přístup k internetu	67	56	3	6	0	1	1	0	0
Web knihovny	100	58	21	14	4	1	1	1	0
El. katalog na internetu	39	-	19	13	4	1	1	1	0
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	32	16	7	4	2	1	1	1	0
Profesní vzdělávání	20	8	6	6	0	0	0	0	0

Příloha č. 3 - Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Brno-venkov

Brno - venkov	Knih., které plní	do 500	501- 1000	1 001- 3 000	3 000- 5 000	5 001- 10 000	10 001- 20 000	20 001- 40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	146	38	41	51	10	4	2	0	0
Bezbariérový přístup	62	14	10	28	6	2	2	0	0
WiFi pro uživatele	103	22	26	42	7	4	2	0	0
Provozní doba pro veřejnost	19	1	5	6	5	2	0	0	0
Náklady na knihovní fond	31	7	7	9	5	3	0	0	0
Obnova knih. fonde, min. 7 %	12	3	0	6	1	1	1	0	0
Plocha knih., min. 60 m2/ 1000 obyv.	18	-	-	12	3	2	1	0	0
Studijní místa	62	17	14	20	8	2	1	0	0
Přístup k internetu	36	24	2	8	2	0	0	0	0
Web knihovny	127	25	36	50	10	4	2	0	0
El. katalog na internetu	100	-	35	49	10	4	2	0	0
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	20	2	3	6	5	3	1	0	0
Profesní vzdělávání	19	2	3	11	2	0	1	0	0

Příloha č. 4 - Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Břeclavsko

Břeclavsko	Knih., které plní	do 500	501- 1000	1 001- 3 000	3 000- 5 000	5 001- 10 000	10 001- 20 000	20 001- 40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	69	7	25	29	4	3	0	1	0
Bezbariérový přístup	30	1	9	15	3	2	0	0	0
WiFi pro uživatele	50	3	19	20	4	3	0	1	0
Provozní doba pro veřejnost	20	1	4	9	4	2	0	0	0
Náklady na knihovní fond	27	2	11	7	3	3	0	1	0
Obnova knih. fonde, min. 7 %	3	1	1	1	0	0	0	0	0
Plocha knih., min. 60 m2/ 1000 obyv.	14	-	-	12	2	0	0	0	0
Studijní místa	42	4	16	15	3	3	0	1	0
Přístup k internetu	35	4	10	14	3	3	0	1	0
Web knihovny	68	7	25	28	4	3	0	1	0
El. katalog na internetu	61	-	25	28	4	3	0	1	0
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	25	3	7	9	2	3	0	1	0
Profesní vzdělávání	19	2	5	8	2	2	0	0	0

Příloha č. 5 - Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Hodonínsko

Hodonínsko	Knih., které plní	do 500	501- 1000	1 001- 3 000	3 000- 5 000	5 001- 10 000	10 001- 20 000	20 001- 40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	80	19	25	23	8	2	2	1	0
Bezbariérový přístup	41	8	10	14	5	1	2	1	0
WiFi pro uživatelé	54	11	17	14	7	2	2	1	0
Provozní doba pro veřejnost	28	3	11	5	4	2	2	1	0
Náklady na knihovní fond	12	4	2	3	0	1	1	1	0
Obnova knih. fonde, min. 7 %	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Plocha knih., min. 60 m2/ 1000 obyv.	8	-	-	5	1	0	1	1	0
Studijní místa	41	9	13	10	5	1	2	1	0
Přístup k internetu	35	16	4	11	3	0	0	1	0
Web knihovny	79	18	25	23	8	2	2	1	0
El. katalog na internetu	60	-	24	23	8	2	2	1	0
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	27	3	10	8	4	0	1	1	0
Profesní vzdělávání	11	2	3	5	1	0	0	0	0

Příloha č. 6 - Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Vyškovsko

Vyškovsko	Knih., které plní	do 500	501- 1000	1 001- 3 000	3 000- 5 000	5 001- 10 000	10 001- 20 000	20 001- 40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	74	26	30	13	1	3	0	1	0
Bezbariérový přístup	30	10	9	7	1	2	0	1	0
WiFi pro uživatelé	52	16	22	10	1	2	0	1	0
Provozní doba pro veřejnost	10	2	4	1	0	2	0	1	0
Náklady na knihovní fond	16	9	1	4	0	1	0	1	0
Obnova knih. fonde, min. 7 %	8	2	4	2	0	0	0	0	0
Plocha knih., min. 60 m2/ 1000 obyv.	7	-	-	4	1	1	0	1	0
Studijní místa	50	21	16	9	1	2	0	1	0
Přístup k internetu	30	23	4	1	0	1	0	1	0
Web knihovny	68	20	30	13	1	3	0	1	0
El. katalog na internetu	48	-	30	13	1	3	0	1	0
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	21	5	9	4	0	2	0	1	0
Profesní vzdělávání	6	0	5	1	0	0	0	0	0

Příloha č. 7 - Plnění standardů VKIS v roce 2023 – region Znojensko

Znojensko	Knih., které plní	do 500	501- 1000	1 001- 3 000	3 000- 5 000	5 001- 10 000	10 001- 20 000	20 001- 40 000	více než 40 000
Kategorie podle počtu obyvatel		1	2	3	4	5	6	7	8
Počet knihoven	140	85	34	18	1	1	0	1	0
Bezbariérový přístup	41	27	7	5	1	0	0	1	0
WiFi pro uživatelé	88	47	24	14	1	1	0	1	0
Provozní doba pro veřejnost	27	13	6	6	1	0	0	1	0
Náklady na knihovní fond	31	17	7	6	0	0	0	1	0
Obnova knih. fonde, min. 7 %	10	5	4	1	0	0	0	0	0
Plocha knih., min. 60 m2/ 1000 obyv.	4	-	-	3	0	1	0	0	0
Studijní místa	95	60	21	12	1	1	0	0	0
Přístup k internetu	79	58	10	9	1	0	0	1	0
Web knihovny	97	53	25	16	1	1	0	1	0
El. katalog na internetu	43	-	23	17	1	1	0	1	0
Vzděl., kult. a komunitní aktivity	32	13	11	5	1	1	0	1	0
Profesní vzdělávání	42	20	11	10	1	0	0	0	0